

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

WoS, WoK, CC, WoSCC...?!?

B. Macan*

Institut Ruđer Bošković, Knjižnica,
Bijenička cesta 54, 10 000 Zagreb

Tri godine nakon objavljivanja platforme *Web of Knowledge 5.0*, Thomson Reuters je 12. siječnja 2014. godine pustio u produkciju novu platformu pod nazivom *Web of Science* (platforma WoS). Osim preimenovanja platforme u ime koje je do tada nosila njihova najpoznatija kolekcija citatnih indeksa, ta ista kolekcija citatnih indeksa preimenovana je u *Web of Science Core Collection* (WoSCC). Iako je i do sada u hrvatskoj akademskoj zajednici vladala zbrka u upotrebi pojmova i imena pojedinih proizvoda, ali i općenito pojmova vezanih uz citatne baze podataka i stručnu terminologiju, najnovije promjene zasigurno neće pridonijeti rješavanju te zbrke. Iz tog ću razloga u ovom prilogu objasniti neke od osnovnih termina i naziva vezanih uz baze podataka koje nudi Thomson Reuters.

Thomson Reuters preko svoje nove platforme, tj. jedinstvenog sučelja za pretraživanje koje se sada zove *Web of Science*, nudi pristup cijelom nizu baza podataka. Jezgru tih baza podataka čini kolekcija citatnih i kemijskih indeksa, koja se sada zove *Web of Science Core Collection*. To je kolekcija koja se temelji na najstarijim i najpoznatijim citatnim indeksima s podacima koji pokrivaju stoljetno razdoblje, kao što su *Science Citation Index Expanded*, *Social Science Citation Index* i *Arts & Humanities Citation Index*, a čiji sadržaj je Thomson Reuters postupno nadopunjavao novim citatnim indeksima specijaliziranim za pojedine vrste znanstvenih publikacija (zbornike s konferencija i knjige), a najnovije i citatnim indeksom znanstvenoistraživačkih podataka. *Web of Science Core Collection*, dakle, sastoji se od sedam citatnih i dvaju kemijskih indeksa:

- *Science Citation Index Expanded* (SCI-EXP) – citatni indeks koji pokriva područje prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti te područje biomedicine i zdravstva, a indeksira 8628 časopisa, od čega 38 hrvatskih naslova.** SCI-EXP indeksira časopise od 1900. godine, a podatke o njihovoj citiranosti bilježi od 1955. godine. SCI-EXP u biti je prošireni citatni indeks *Science Citation Index* (SCI), koji kao takav više nije zasebno pretraživ, a koji indeksira znatno manje naslova časopisa (ukupno 3757, od čega samo jedan hrvatski).
- *Social Science Citation Index* (SSCI) – citatni indeks koji pokriva područje društvenih znanosti, a indeksira ukupno 3125 časopisa, od čega je 12 hrvatskih. SSCI indeksira časopise od 1900. godine, a podatke o njihovoj citiranosti bilježi od 1955. godine.
- *Arts & Humanities Citation Index* (A&HCI) – citatni indeks koji pokriva područje humanističke znanosti i umjetničko područje, a ukupno indeksira 1729 časopisa, od čega deset hrvatskih. A&HCI indeksira časopise od 1975. godine, a od iste godine i bilježi podatke o njihovoj citiranosti.

* e-pošta: bmacan@irb.hr

** Podatci o broju indeksiranih časopisa u SCI, SCI-EXP, SSCI i A&HCI odnose se na ožujak 2013. godine, a dobiveni su izravno od predstavnika Thomson Reutersa na zahtjev Knjižnice Instituta Ruđer Bošković.

– *Book Citation Index – Science* (BCI-S) – citatni indeks koji indeksira knjige iz područja prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti te područje biomedicine i zdravstva u razdoblju od 2005. godine do danas.

– *Book Citation Index – Social Sciences & Humanities* (BKCI-SSH) – citatni indeks koji indeksira knjige iz područja društvenih i humanističkih znanosti te umjetničkog područja od 2005. godine do danas.

– *Conference Proceedings Citation Index – Science* (CPCI-S) – citatni indeks koji indeksira zbornike s konferencija iz područja prirodnih, tehničkih i biotehničkih znanosti te područje biomedicine i zdravstva u razdoblju od 1990. godine do danas.

– *Conference Proceedings Citation Index – Social Science & Humanities* (CPCI-SSH) – citatni indeks koji indeksira zbornike s konferencija iz područja društvenih i humanističkih znanosti te umjetničkog područja od 1990. godine do danas. Zajedno oba izdanja CPCI-ja (CPCI-S i CPCI-SSH) trenutačno indeksiraju više od 110 000 zbornika s konferencija.

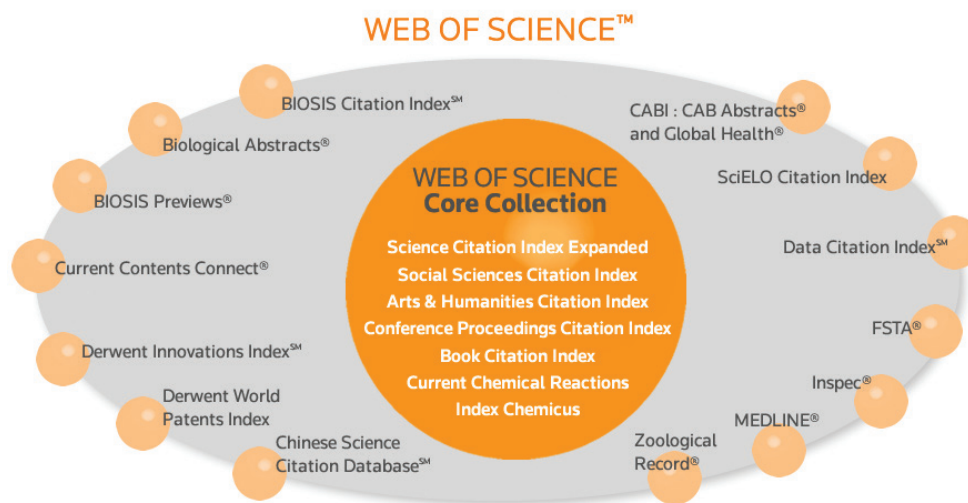
– *Current Chemical Reactions* (CCR-EXPANDED) – kemijski indeks koji donosi najnovije sintetičke metode objavljene u preko stotinu vodećih svjetskih časopisa iz područja organske kemije. Pokriva područje od 1985. godine do danas, a uključuje i strukturirane podatke *Institut National de la Propriete Industrielle*, koji sežu sve do 1840. godine.

– *Index Chemicus* – kemijski indeks koji pokriva više od stotinu vodećih svjetskih časopisa iz područja organske kemije od 1993. godine do danas i osigurava pristup informacijama o kemijskim spojevima. *Index Chemicus* je tekstualno i strukturalno pretraživ, a nudi i cjelovite grafičke sažetke, važne dijagrame reakcija i potpune bibliografske informacije.¹

Od navedenih sedam citatnih i dvaju kemijskih indeksa koji su sastavni dio kolekcije WoSCC, hrvatskoj akademskoj zajednici dostupna su samo tri citatna indeksa, od čega dva u nešto skraćenom vremenskom razdoblju – SCI-EXP i SSCI (od 1955. do danas) i A&HCI (od 1975. do danas).

Osim spomenutih citatnih i kemijskih indeksa, putem platforme WoS pretražive su i sljedeće baze podataka / citatni indeksi (slika 1):¹

- *Biological Abstracts*
- *BIOSIS Citation Index*
- *BIOSIS Previews*
- *CAB Abstracts* i *CAB Global Health*
- *Chinese Science Citation Database*
- *Current Contents Connect*
- *Data Citation Index*
- *Derwent Innovations Index*

Slika 1 – Platforma Web of Science i baze podataka koje uključuje²

- FSTA – Food Science & Technology Abstracts
- Inspec
- MEDLINE
- SciELO Citation Index i
- Zoological Records.

Od tih dodatnih baza podataka pretraživih preko platforme WoS, hrvatskoj akademskoj zajednici putem nacionalne licencije sklopljene s Thomson Reutersom dostupne su samo baze podataka *Current Contents Connect* (od 1998. godine do danas) i *MEDLINE* (od 1950. godine do danas).

Što se tiče citiranosti radova koji su indeksirani u pojedinim bazama podataka, platforma WoS nam nudi dvije mogućnosti. Naime, Thomson Reuters je već i u platformi *Web of Knowledge 5.0* omogućio korisnicima potpuniji uvid u citiranost radova,³ pa je tako i u novoj platformi WoS omogućen uvid u citiranost radova unutar WoSCC-a, kao i uvid u citiranost radova u sklopu svih baza podataka i citatnih indeksa koji su pretraživi preko platforme WoS, neovisno o tome pretplaćuje li pojedina institucija sve baze podataka ili ne. Naime, unutar platforme WoS dostupni su još neki citatni indeksi/baze podataka koji nisu dio kolekcije WoSCC, a prikupljaju podatke o citiranosti radova. To su *BIOSIS Citation Index*, *Chinese Science Citation Database*, *Data Citation Index* i *SciELO Citation Index*. Pretraživanjem svih baza podataka (*"All Databases"*) korisnici će dobiti zapise samo iz onih baza podataka i onog vremenskog razdoblja na koji su pretplaćeni, ali će za te dobivene zapise dobiti podatak o broju citata koji su ti radovi dobili iz svih baza podataka uključenih u platformu WoS, uključujući i one na koje nisu pretplaćeni. U praksi to znači da će korisnici iz hrvatskih akademskih ustanova prilikom pretraživanja WoSCC-a (prema trenutačnoj nacionalnoj licenciji to su *SCI-EXP*, *SSCI* i *A&HCI*), kao rezultat dobiti zapise svih radova koji su indeksirani u spomenuta tri citatna indeksa (*SCI-EXP*, *SSCI* i *A&HCI*) i podatak koliko puta te radove citiraju drugi radovi koji su indeksirani u bilo kojem od sastavnih citatnih indeksa WoSCC-a, pa tako i oni na koje hrvatska akademska zajednica nije pretplaćena. Analogno tome, ako korisnici iz hrvatskih akademskih ustanova pretražuju sve baze podataka (*"All Databases"*) koje su za njih pretplaćene (prema trenutačnoj nacionalnoj licenciji su to *SCI-EXP*, *SSCI*, *A&HCI*, *Current Contents Connect* i *MEDLINE*), kao rezultat pretraživanja će dobiti zapise svih radova koji su indeksirani u jednoj od spomenutih pretplaćenih baza podataka (*SCI-EXP*, *SSCI*, *A&HCI*, *Current Contents Connect* i *MEDLINE*), kao i podatak koliko puta te radove citiraju drugi radovi koji su indeksirani u bilo kojem od citatnih indeksa dostupnih putem platforme WoS (*SCI-EXP*, *SSCI*, *A&HCI*, *CPCI-S*, *CPCI-SSH*, *BKCI-S*,

BKCI-SSH, *BIOSIS Citation Index*, *Chinese Science Citation Database*, *Data Citation Index*, *SciELO Citation Index*).

Hrvatska akademska zajednica pretplaćena je na još jednu Thomson Reutersovu bazu podataka, koja nije dostupna preko nove platforme WoS. Riječ je, naravno, o bazi podataka *Journal Citation Reports (JCR)*, koja donosi razne bibliometrijske pokazatelje o časopisima, među kojima je najpoznatiji faktor odjeka časopisa (eng. *Journal Impact Factor, JIF*). Zanimljivo je da *JCR* nije ni prije tri godine prebacivan na tadašnju novu platformu *Web of Knowledge 5.0*, pa nas zato još i danas iskustvo pretraživanja te baze podataka vraća u daleku prošlost "kamenog" doba baza podataka.

Kada već govorimo o citatnim bazama podataka i terminologiji, spomenimo za kraj jednu od možda i najčešćih krivih upotreba termina – riječ je o upotrebi termina "citiranost" i "indeksiranost". U hrvatskoj akademskoj zajednici vrlo se često može čuti da netko govori o, primjerice, "citiranosti radova u bazi podataka *Current Contents*". To je, naravno, pogrešno jer je baza podataka *Current Contents* bibliografska baza podataka i ne sadrži podatke o citiranosti radova. Ono što se htjelo reći upotrebom pojma "citiran" u gornjem slučaju, trebalo je izraziti upotrebom pojma "indeksiran", pa bi tada sintagma glasila "indeksiranost radova u bazi podataka *Current Contents*". Naime, bibliografske baze podataka indeksiraju radove objavljene u pojedinim časopisima i to može biti selektivno indeksiranje, kada se indeksiraju samo određeni radovi iz nekog časopisa, ili indeksiranje svih radova koji su objavljeni u nekom časopisu. Termin "citiranost" odnosi se isključivo na praćenje citiranosti radova, tj. prikupljanje podataka o tome koliko je puta neki rad citiran (referiran, naveden u popisu korištene literature) od strane nekog drugog rada. Podatke o citiranosti radova možemo dobiti iz citatnih baza podataka, od kojih su nam danas najpoznatije *Scopus*, *Web of Science Core Collection*, *Google Scholar* i *Spires*.

Literatura:

1. Thomson Reuters, Scholarly Search and Discovery. URL: thomsonreuters.com/scholarly-scientific-research/scholarly-search-and-discovery (5. 2. 2014.).
2. Thomson Reuters, Web of Science: the next generation. URL: wokinfo.com/nextgenwebofscience (6. 2. 2014.).
3. B. Macan, Vuk dlaku mijenja, a ćud?! – nova platforma Web of Knowledge 5.0 i novosti vezane uz bibliografsku i citatnu bazu podataka Web of Science, *Kem. Ind.* 61 (2012) 32–34.